

Metodhandledning

Text: Sofie Sandholm

Denna sida innehåller tre avsnitt som riktar sig till pedagoger och nyfikna.

- **Allmänt om lärresursen**
- **När kan lärresursen användas**
- **Lärresursens olika delar och exempel på hur de kan användas**

I texten hittar du länkar till de olika delarna men även länkar till webbsidor med mer information. Länkarna är blåmarkerade.

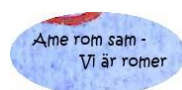
Allmänt om lärresursen

Materialet i lärresursen kan användas i sin helhet men du kan också välja ut delar av det. Allt material kan laddas ner, användas och bearbetas så länge du följer villkoren för lärresursens Creative Commons-licens. Du ska tala om varifrån materialet kommer och vilka som har producerat det, du får inte använda materialet kommersiellt och du ska i din tur märka ditt material med samma Creative Commons-licens.

Lärresursens innehåll är utvalt och framtaget av en grupp romer som hösten 2012 och våren 2013 ingick i projektet Romané Bucá på Skarpnäcks folkhögskola. Gruppen har gemensamt kommit fram till att de vill dela med sig främst av allt positivt med att vara romer, men också ge en överblick för att öka förståelsen om romernas ursprung och kultur. Om man söker material kring diskriminering av romer, antiziganism och romers utsatthet som minoritet finns det andra resurser på internet som vi länkar till i materialet.

Materialet i lärresursen är främst tänkt för vuxna men kan även användas av/med ungdomar. Länkarna i lärresursen är utvalda för att ge möjlighet att både fördjupa och bredda kunskapsökandet. Vi försöker presentera material i flera olika former så som filmer, bilder och texter för att öka tillgängligheten.

Faktatexterna i lärresursen finns både på svenska och på romanes. Avsikten är att ge möjlighet för romer att ta del av materialet på det egna språket. Vi är medvetna om att det finns en mängd romska dialekter och att texterna därför inte är helt tillgängliga för alla. Arbetet med lärresursen begränsas av de resurser vi har avsatt för detta så vi har inte haft möjlighet att översätta allt material, t ex har vi inte kunnat texta filmerna.

är producerad 2013 för Folkbildningsnätet av Skarpnäcks folkhögskola

Detta verk är licensierat under en [Creative Commons Erkännande-IckeKommersiellt-DelaLika3.0 Unported Licens](#)

Vi tänker oss att materialet ska användas för att minska fördomar och polarisering mellan romer och majoritetsbefolkningen genom att man i lärresursens texter får information och kanske svar på några vanliga frågor som många har om romsk historia och kultur, men även i filmerna möter romer som på ett personligt sätt delar med sig av sina kunskaper och erfarenheter. En röd tråd i gruppens budskap har varit att romer är som alla andra, bara med en egen kultur som berikar livet och som man är stolt över. Det finns en önskan att denna stolthet ska kunna visas i majoritetssamhället utan att det får negativa konsekvenser för individen.

När kan lärresursen användas

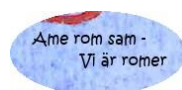
Vi tänker oss att denna lärresurs främst ska användas av grupper av vuxna eller ungdomar som söker kunskaper om romers historia eller kultur, eller som arbetar med teman om fördomar, inkludering/exkludering i samhället, minoriteter i Sverige eller liknande frågor. Materialet fungerar bra för grupper då det ger möjlighet till egna reflektioner som kan utvecklas i samtal och diskussioner med andra. Grupperna som använder lärresursen kan vara allt från heltidsstuderande till grupper som träffas t ex i en studiecirkel.

Materialet fungerar bra för distansstudier då alla delar kan ses och laddas ner av användarna. Lärresursen kan också fungera som källa för individer som söker information kring romers historia och kultur, antingen på svenska eller på romanes, och till stöd för lärare som vill undervisa om Sveriges nationella minoriter.

Arbetet med lärresursens innehåll kräver olika lång tid beroende på målet med arbetet och gruppens förutsättningar. Filmerna är mellan två och sju minuter långa, där bakningsfilmen är den längsta. Texterna är relativt korta, men samtal och diskussioner kan behöva gott om tid. Om man väljer att laga mat efter recepten går det åt en hel del tid, ibland med förberedelser från en dag till nästa. Material som vi länkar till utanför vår lärresurs är omfattande och du behöver gott om tid om du ska fördjupa dig i allt länkat material.

Lärresursens olika delar och exempel på hur de kan användas

Vi är alla olika i hur vi lättast lär oss något nytt och vi har alla olika intressen. I lärresursen finns material i olika former och med olika innehåll. Ett bra sätt att använda lärresursen i grupper är att låta deltagarna jobba med det innehåll som intresserar dem mest, antingen individuellt eller i små grupper, för att senare dela med sig av sina nya kunskaper, tankar och insikter till varandra i storgruppen. På samma sätt som lärresursens innehåll presenteras i olika form kan deltagarna välja att presentera sitt arbete i olika form. I texten ”Så här gjorde vi lärresursen” beskriver vi hur vi har gått till väga så att andra ska kunna göra liknande saker.

är producerad 2013 för Folkbildningsnätet av Skarpnäcks folkhögskola

Detta verk är licensierat under en [Creative Commons Erkännande-IckeKommersiellt-DelaLika3.0 Unported Licens](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/)

Quizen

Quizen är en bra startpunkt för att stämma av de förkunskaper du har när du börjar använda lärrresursen. Den kan fungera både att var och en svarar individuellt men även att man svarar i grupp. Frågorna och svaren i quizen ger möjlighet till samtal och diskussioner och kan också vara en utgångspunkt för att ta fram egna frågor man har om romsk historia och kultur.

Filmerna

I lärrresursen finns sex filmer, och i beskrivningen om hur vi har tillverkat lärrresursen finns ytterligare en film (med många skratt!). Filmerna är för många ett snabbare eller lättare sätt att ta till sig information. I filmerna möter man personer på ett annat sätt än i en text och ofta berör det oss mer känslomässigt. Man kan titta på filmerna individuellt eller i grupp, och sen reflektera över filmernas innehåll.

"Vad bör icke-romer veta om romer" kan fungera som en ingång i ett arbete kring fördomar och diskriminering. Börja med att titta på filmen och reflektera sen över det David säger i filmen. Här kan man använda frågor som:

- Vad gör oss människor lika eller olika?
- Hur påverkar fördomar eller förutfattade meningar mig i vardagen?
- Hur påverkar jag min omgivning med mina egna fördomar eller förutfattade meningar?
- Vilka fördomar eller förutfattade meningar tror du att andra har om dig?
- Vad kan ändra en fördom?

"Hur är det att vara rom i Sverige idag" kan fungera som en ingång till ett arbete kring minoriteter i Sverige, och särskilt kring de nationella minoriteterna. Börja med att titta på filmen och samtala om eller diskutera frågor som:

- Varför är det skillnad att leva som rom idag jämfört med tidigare?
- Vilka rättigheter ska minoritetsgrupper i ett majoritetssamhälle ha?
- Vad vet du om Sveriges nationella minoriteters rättigheter?

"Klädsel" kan användas som ingång i ett arbete med hur vår klädsel och vårt utseende tolkas av andra och påverkar hur du blir bemött. Börja gärna med att titta på filmen och läs sen texterna om romsk klädsel. Samtala om eller diskutera frågor som:

- Vilken betydelse har klädseln i olika kulturer eller grupper idag?
- Vad vinner man och vad förlorar man på att "smälta in" med sin klädsel?
- Vad vinner man och vad förlorar man på att ha en klädsel som avviker från majoriteten?
- Har du någon gång fått positiva eller negativa reaktioner på din klädsel? I vilket/vilka sammanhang?

"Musikens betydelse" kan användas för att förstå lite om betydelsen av musiken och dansen i den romska kulturen. Här kan texterna om romsk musik och dans också användas. Börja med att titta på filmen och läsa texterna. Samtala om eller diskutera frågor som:

- Vad betyder musik och dans för dig?
Finns det sånger som berättar om verkliga personer och händelser i din kultur? Ge exempel!
- Vet du något om traditionell dans från den kultur du kommer ifrån? Berätta i så fall vad du vet!
- Varför använder vissa grupper och personer mer traditionell musik och dans från sina kulturer än andra grupper och personer?

"Mat" fungerar bra som start för ett arbete kring mat från olika kulturer och hur maten påverkar vår "hemkänsla". I läresursen finns också recept på några av de rätter som nämns i filmen. Börja med att titta på filmen och samtala sen om frågor som:

- Vilken är din favoriträtt? Vad har den rätten för ursprung?
- Vilken betydelse har maten för att vi ska känna oss riktigt "hemma"?
- Vilka matkulturer påverkar den mat du brukar äta?

"Baka savjoka / reteshka / ostkaka" är en instruktionsfilm om hur man bakar romsk ostkaka. Den kan användas som inspirerande "matlagningsteve" eller för att steg för steg se hur man bakar ostkakan. Receptet till ostkakan finns också i läresursen.

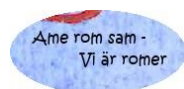
"Lite skratt" visar glimtar av hur roligt vi hade när vi filmade materialet till läresursen. Den kan användas när man behöver ett gott skratt!

Bilderna

Vi har använt en blandning av foton vi själva har tagit och bilder med rätt Creative Commons-licens som vi har hittat på nätet. Bilderna kan användas som inspiration för olika samtal och diskussioner, med frågor som:

- Vad ser du på bilden?
- Hur tolkar du det du ser?
- Vad väcker bilden för tankar, känslor eller frågor hos dig?

Det går också bra att använda bilderna i egna texter eller arbeten i andra former så länge du följer Creative Commons-licensens villkor. De bilder vi har hämtat från nätet länkar till ursprungssidorna där man ibland kan hitta material för att bredda eller fördjupa sina kunskaper om romsk historia eller kultur.

är producerad 2013 för Folkbildningsnätet av Skarpnäcks folkhögskola

Detta verk är licensierat under en [Creative Commons Erkännande-IckeKommersiellt-DelaLika3.0 Unported Licens](#)

Texterna

Texterna skrevs från början i en längre sammanhängande form, en text inom varje område vi tar upp i läresursen. Vi har sedan delat upp de långa texterna i kortare avsnitt, som antingen kan läsas i den ordning de presenteras i menyn eller också i valfri ordning. Vi har valt att ha flera korta textavsnitt för att göra texterna mer tillgängliga även för de som har lässvårigheter. Du kan läsa texterna direkt på skärmen, men de finns också att ladda ner eller skriva ut som PDF:er och som Word-dokument.

Du kan bearbeta texterna efter dina egna önskemål så länge du följer villkoren för Creative Commons-licensen om du delar med dig av dina bearbetningar till andra. Här följer förslag på hur du kan använda de olika texterna studiesammanhang:

Historia

Språkets ursprung. Här finns fem textavsnitt som helst ska läsas i den ordning de presenteras i menyn. Då får man följa med på romernas resa från Indien till Sverige, med hjälp av den forskning som finns kring det romska språket och alla dess dialekter. I texten finns länkar som kan användas för att fördjupa och bredda kunskaperna kring romernas ursprung. Börja med att läsa ett eller flera av textavsnitten. Samtala om eller diskutera frågor som:

- Vad betyder ditt modersmål för din identitet?
 - Kan man vara svensk om man har ett annat modersmål än svenska? Vad säger lagen?
- Samla frågor som har uppstått i mötet med texten/texterna. Sök svar på dessa frågor t ex genom våra länktips. I en grupp kan man antingen jobba individuellt eller i små grupper med att söka svaren och sen delge de andra deltagarna vilka svar man har hittat.

Traditioner. Här finns tre textavsnitt där man gärna ska börja med det som presenteras först i menyn medan de följande två kan läsas oberoende av varandra. I texten "*Helgon och gudar*" finns länkar som kan användas för att fördjupa och bredda kunskaperna kring romernas traditioner och ursprung.

Börja med att läsa ett eller flera av textavsnitten. Samtala om eller diskutera frågor som:

- Vad betyder traditioner för dig?
- Varifrån kommer de traditioner du tycker är viktiga?
- Har du erfarenhet av olika hygienregler? Berätta i så fall om dina erfarenheter!

Samla frågor som har uppstått i mötet med texten/texterna. Sök svar på dessa frågor t ex genom våra länktips. I en grupp kan man antingen jobba individuellt eller i små grupper med att söka svaren och sen delge de andra deltagarna vilka svar man har hittat.

Kultur

Romska klädstilar. Här finns fem textavsnitt som kan läsas oberoende av varandra. I texten finns länkar som kan användas för att fördjupa och bredda kunskaperna kring romernas kultur och historia.

Börja med att läsa ett eller flera av textavsnitten. Samtala om eller diskutera frågor som:

- Vilken betydelse har klädseln i olika kulturer eller grupper idag?
- Vad vinner man och vad förlorar man på att ”smälta in” med sin klädsel?
- Vad vinner man och vad förlorar man på att ha en klädsel som avviker från majoriteten?
- Har du någon gång fått positiva eller negativa reaktioner på din klädsel? I vilket/vilka sammanhang?

Samla frågor som har uppstått i mötet med texten/texterna. Sök svar på dessa frågor t ex genom våra länktips. I en grupp kan man antingen jobba individuellt eller i små grupper med att söka svaren och sen delge de andra deltagarna vilka svar man har hittat.

Musik och dans. Här finns fem textavsnitt som kan läsas oberoende av varandra. I texten finns länkar som kan användas för att fördjupa och bredda kunskaperna kring romernas musik- och danstradition.

Börja med att läsa ett eller flera av textavsnitten. Samtala om eller diskutera frågor som:

- Vad betyder musik och dans för dig?
- Finns det sånger som berättar om verkliga personer och händelser i din kultur? Ge exempel!
- Vet du något om traditionell dans från den kultur du kommer ifrån? Berätta i så fall vad du vet!
- Varför använder vissa grupper och personer mer traditionell musik och dans från sina kulturer än andra grupper och personer?

Samla frågor som har uppstått i mötet med texten/texterna. Sök svar på dessa frågor t ex genom våra länktips. I en grupp kan man antingen jobba individuellt eller i små grupper med att söka svaren och sen delge de andra deltagarna vilka svar man har hittat.

Recept. Det finns tre recept på olika romska maträtter som kan läsas/användas oberoende av varandra. Till ett av recepten, ”Savjako / Reteshka / Ostkaka”, finns det en instruktionsfilm. Läs ett eller flera av recepten och prova sen att laga rätten tillsammans. Läs receptet till ”Sarmi / Kåldolmar” och samtala om hur det kan komma sig att kåldolmar finns som typisk maträtt i flera kulturer.

är producerad 2013 för Folkbildningsnätet av Skarpnäcks folkhögskola

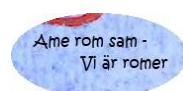
Detta verk är licensierat under en [Creative Commons Erkännande-IckeKommersiellt-DelaLika3.0 Unported Licens](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/)

Länkarna

På sidan "Källor och länkar" hittar du en förteckning av olika länkar vi har använt i lärresursen. Länkarna kan användas för att bredda och fördjupa kunskaperna om romsk historia och kultur.

är producerad 2013 för Folkbildningsnätet av Skarpnäcks folkhögskola

Detta verk är licensierat under en [Creative Commons Erkännande-IckeKommersiellt-DelaLika3.0 Unported Licens](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/)

